

Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat
Mevrouw mr. drs. M.C.G. Keijzer
Postbus 20401
2500 EK 's-Gravenhage

Den Haag,

Aantal bijlagen : 1
Uw kenmerk : DGBI / 20049076
Ons kenmerk : ACM/UITNZP/000710
Contactpersoon :
Onderwerp : ACM/20/039280 Uitvoeringstoets Implementatie EECC

Geachte mevrouw Keijzer,

Bij brief van 28 februari 2020 heeft u de Autoriteit Consument en Markt (hierna: de ACM) verzocht om binnen zes weken een uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets uit te brengen ten aanzien van de wijziging Telecommunicatiewet (hierna: Tw). Met dit wetsvoorstel worden de bepalingen uit het Europees wetboek voor elektronische communicatie (richtlijn (EU) 2018/1972, hierna: EECC) geïmplementeerd, voor zover deze niet reeds separaat geïmplementeerd worden.¹

Samenvatting

De wijzigingen die het wetsvoorstel in de Tw aanbrengt raken de werkzaamheden van de ACM in hoge mate. Op een groot aantal bepalingen die met het voorliggende wetsvoorstel worden gewijzigd of nieuw aan de Tw worden toegevoegd, houdt de ACM toezicht. De ACM acht deze wijzigingen van de Tw in zijn algemeenheid uitvoerbaar en handhaafbaar, maar plaatst daarbij de kanttekening dat in de memorie van toelichting (MvT) niet wordt ingegaan op hoe de uitbreiding van de doelstellingen van de Tw de werkzaamheden van de ACM zal beïnvloeden.² In abstracto is dat ook lastig, daarom zal de ACM per onderwerp moeten bekijken wat deze uitbreiding betekent voor de uitvoerbaarheid van de wet. Voor een verdere vergroting van de effectiviteit van het wetsvoorstel vraagt de ACM u om rekening te houden met de opmerkingen in hoofdstuk I van deze brief en in de bijlage. Daarnaast schat de ACM in dat voor de uitvoering van de implementatie van de EECC extra middelen nodig zijn. Het gaat hierbij met name om het werk dat de nieuwe bevoegdheden met zich mee brengen. De belangrijkste onderdelen die tot extra werk leiden zijn het opstellen van de omslagregeling als bedoeld in artikel 5b.3 van de Tw, de besluiten inzake symmetrische regulering, het certificeren van prijsvergelijkers, het opstellen en handhaven van kwaliteitscriteria voor internettoegang en de uitbreiding van geschilbevoegdheid. Daarnaast concludeert de ACM dat ook de uitbreiding van de

¹ Het wetsvoorstel dat EECC bepalingen separaat implementeert is reeds bij de Tweede Kamer aanhangig (Kamerstukken II, 2019-2020, 35 368).

² Zie art 1.3 van het wetsvoorstel en punt 1 bij hoofdstuk I (inhoudelijke opmerkingen) in deze brief.

doelstellingen die de ACM moet nastreven bij al haar besluiten, extra inzet van mensen nodig maakt. Hier wordt in hoofdstuk II op ingegaan.

Voortraject en context

De ACM is door het ministerie van Economische Zaken en Klimaat (hierna: EZK) al in een vroeg stadium bij specifieke onderdelen van het wetgevingstraject betrokken en heeft hieraan op enkele momenten een bijdrage kunnen geven. Deze wijze van werken heeft de ACM zeer op prijs gesteld zeker vanwege de omvang en de complexiteit van de EECC. Het resultaat is dat de ACM in deze toets slechts een beperkt aantal opmerkingen heeft met betrekking tot de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het wetsvoorstel.

De ACM heeft vastgesteld dat een aantal bepalingen uit het wetsvoorstel nog moet worden uitgewerkt in lagere regelgeving. De ACM is uiteraard bereid aan deze uitwerking een bijdrage te leveren en zal ook deze lagere regelgeving te zijner tijd op uitvoerbaarheid toetsen. De lagere regelgeving kan van invloed zijn op de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de bepalingen uit het wetsvoorstel alsmede extra middelen vergen. In de uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoetsen op deze lagere regelgeving zal de ACM hierop terugkomen.

Bij de beoordeling van het wetsvoorstel heeft de ACM rekening gehouden met het voorstel tot wijziging van de Telecommunicatiewet in verband met de implementatie van de onderdelen van richtlijn (EU) 2018/1972 die betrekking hebben op toegangsregulering in geval van replicatiebelemmeringen, het overstappen van telecomaandbieder en het vorderen van inlichtingen ten behoeve van een geografisch onderzoek naar het bereik van elektronische communicatienetwerken.³ Met deze wijziging van de Tw worden enkele bepalingen uit de EECC versneld geïmplementeerd. De ACM heeft reeds een uitvoeringstoets op deze wijzigingen uitgevoerd en deze op 17 mei 2019 (voor het onderdeel mapping en versneld overstappen) en 12 juli 2019 (voor het onderdeel replicatie) aan u toegezonden. Ten aanzien van het onderdeel replicatie heeft de ACM in haar brief aangegeven dat de gevolgen voor de ACM in termen van personeel, organisatie en financiën pas beoordeeld zouden worden bij de beoordeling van het thans voorliggende wetsvoorstel. Hierop wordt onderstaand derhalve terug gekomen.

In deze brief behandelt de ACM eerst een aantal onderwerpen die naar haar oordeel in het wetsvoorstel of de MvT dienen te worden aangepast ten einde een goede uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid te borgen. Het tweede onderdeel van deze brief betreft de inschatting van de gevolgen voor de ACM in termen van personeel, organisatie en financiën. In de Annex plaatst de ACM enkele wetstechnische opmerkingen.

De ACM zal, overeenkomstig de afspraken tussen EZK en de ACM, deze uitvoeringstoets publiceren op het moment dat het wetsvoorstel naar de Kamer wordt gezonden.

³ Kamerstukken II, 2019-2020, 35 368.

I. Inhoudelijke opmerkingen

1. Artikel 1.3 van de Tw

Met het wetsvoorstel wordt artikel 1.3 van de Tw gewijzigd. Met een verwijzing naar artikel 3 van de EEC worden de doelstellingen die de ACM moet nastreven bij het uitvoeren van haar taken fors uitgebreid. Zo zal de ACM bijvoorbeeld in de toekomst moeten bijdragen aan het waarborgen van de uitvoering van beleid ter bevordering van de vrijheid van meningsuiting en van informatie, culturele en talendiversiteit en pluriformiteit in de media.

Deze uitbreiding van de doelstellingen kan een impact hebben op alle werkzaamheden van de ACM op grond van de Tw. Immers, de ACM zal zich bij elk besluit rekenschap moeten geven van deze doelstellingen en zich ook steeds moeten afvragen welke bijdrage haar handelen levert aan het verwezenlijken ervan. De rechter kan en zal ook aan dit artikel toetsen. Het is echter onduidelijk hoe de doelstellingen precies op alle mogelijke besluiten op grond van de Tw uitwerken, en hoe de ACM de verschillende doelen moet wegen ingeval doelstellingen in een concreet geval met elkaar conflicteren. De ACM onderkent dat het, gegeven het abstracte karakter van de meeste doelstellingen, op dit moment moeilijk zal zijn om dit wetsartikel verder te verduidelijken in de MVT. Met name de praktijk zal moeten uitwijzen welk gevolg de wijziging van artikel 1.3 van Tw zal hebben op de verschillende soorten besluiten die de ACM neemt op grond van de Tw. Het is daardoor vooraf niet goed in te schatten welk effect deze wijziging zal hebben op de werkzaamheden van de ACM en welke impact dat heeft op de uitvoerbaarheid van de wet, anders dan dat de ACM in bepaalde gevallen met andere toezichthouders zal overleggen waar dat nu niet nodig is. Indien bijvoorbeeld een besluit invloed kan hebben op de pluriformiteit van de media zal de ACM met het Commissariaat van de Media in overleg treden.

2. Artikel 4.10 van de Tw

In artikel 4.10 van de Tw – zoals dit met het wetsvoorstel gewijzigd wordt – wordt ingegaan op de mogelijkheden voor een eindgebruiker om zijn nummer ook na wisseling van telecomaanbieder te kunnen blijven gebruiken. Deze bepaling is zeer belangrijk om te waarborgen dat eindgebruikers zo makkelijk mogelijk kunnen overstappen. In dat verband heeft de ACM twee opmerkingen.

- Artikel 4.10, vijfde lid, onder d, van de Tw schrijft voor dat de overdragende aanbieder het nummer en de daarmee verbonden diensten moet heractiveren als tijdige activatie door de overnemende aanbieder technisch niet haalbaar is. Echter, nadat het nummer geporteerd is naar de overnemende aanbieder, is het nummer uit het zicht van de overdragende aanbieder. Deze kan derhalve niet zelf beoordelen of het noodzakelijk is om de dienstverlening te hervatten. De verplichting tot heractivatie door de overdragende aanbieder is dus afhankelijk van de overnemende aanbieder. Deze afhankelijkheid dient daarom expliciet benoemd te worden in de toelichting. De ACM geeft zelfs in overweging om expliciet in de wet op te nemen dat de overnemende aanbieder de plicht heeft om de overdragende aanbieder in kennis te stellen van het feit dat het niet mogelijk is om de overstappende eindgebruiker binnen de in de vijfde lid bedoelde termijn aan te

sluiten. Op deze wijze kan elk misverstand worden uitgesloten hetgeen bijdraagt aan de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van deze bepaling.

- Artikel 4.10, zevende lid, van de Tw lijkt betrekking te hebben op de kostenonderbouwing van twee verschillende betalingen. Het onderscheid tussen beide betalingen hiertussen wordt impliciet gelaten. In de eerste zin van het zevende lid wordt kennelijk de grondslag voor de betalingen tussen aanbieders onderling bedoeld. De ACM stelt voor om dit verder te verduidelijken door de eerste zin: “*De prijsstelling onder aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken (...)*” te vervangen door “*De prijsstelling voor betalingen tussen aanbieders van openbare elektronische communicatienetwerken (...)*”. Daarnaast is in de tweede zin – onder meer – bepaald dat abonnees niet kunnen worden verplicht om voor de overdracht van nummers de directe kosten te betalen. In de artikelsgewijze toelichting wordt niet ingegaan op wat in deze context wordt bedoeld met directe kosten. Hierdoor blijft het onduidelijk welke kosten aan abonnees in rekening kunnen worden gebracht. Een toelichting op dit punt komt de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het voorschrift ten goede.

3. Hoofdstukken 5a, 5b, 5c, 6, 6a en 6b van de Tw

De ACM verzoekt ten behoeve van de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel een nadere toelichting op te nemen bij de hoofdstukken 5a, 5b, 5c, 6, 6a en 6b van de Tw. Deze hoofdstukken bevatten bepalingen over de onderwerpen medegebruik, interconnectie, interoperabiliteit, toegang en de procedures die daarbij dienen te worden gevolgd. In paragraaf 3.5.3 van de MvT zijn de genoemde hoofdstukken kort toegelicht. Hiermee wordt echter niet op alle punten duidelijkheid gegeven. Het zal de toegankelijkheid en de toepasbaarheid van de Tw ten goede komen als in het algemene deel van de MvT nader wordt ingegaan op de onderlinge samenhang, zowel inhoudelijk als procedureel, van de hoofdstukken 5a, 5b, 5c, 6, 6a en 6b van de Tw, en de vraag welke instantie op welk moment bevoegd is.

Daarnaast lijken het wetsvoorstel en de EECC geen onderlinge hiërarchie voor te schrijven in geval er meerdere instrumenten voorhanden zijn. Zo zijn er voor het afdwingen van toegang tot telecommunicatiediensten via elektronische communicatienetwerken in ieder geval drie instrumenten beschikbaar, te weten in artikel 6.2, artikel 6.3 en artikel 6a.2 van de Tw. De ACM verzoekt in de toelichting de vaststelling op te nemen dat er geen algemene voorrangsregeling in de wet is beoogd.

In deze algemene toelichting kunnen ook de grondslagen voor de respectieve vergoedingen van kosten worden verduidelijkt. Zo is bijvoorbeeld onduidelijk hoe de omslagregeling die de ACM op grond van artikel 5b.3 kan vaststellen, zich verhoudt tot de regelingen voor vergoeding van de kosten in de hoofdstukken 5 (artikel 5.2, achtste lid Tw), 5a en 5c.

4. Artikel 5b.3 van de Tw

Op grond van artikel 5b.3 van de Tw kan de ACM een omslagregeling vaststellen voor de kosten van het gedeeld gebruik van faciliteiten of eigendom en van de coördinatie van civieltechnische werken. De vraag is wat het rechtskarakter van deze omslagregeling is. Dit karakter is bepalend voor de vraag of hiertegen rechtsmiddelen kunnen worden aangewend. De vraag is of de omslagregeling een pure Algemene Verbindend Voorschrift (AVV) is of dat het (tevens) een concretiserend Besluit van Algemene Strekking (BAS) is.

Als uit de omslagregeling van de ACM een nieuwe normstelling volgt die een algemeen karakter heeft, dan is het een AVV. Hiertegen kan geen rechtsmiddel worden ingesteld.⁴ Geeft de omslagregeling echter een nadere concretisering van een norm die in een AVV is neergelegd, dan is er sprake van een BAS. Hiertegen kan wel een rechtsmiddel worden ingesteld. De ACM acht het daarom van belang dat er in de MvT goed wordt toegelicht wat het rechtskarakter van de omslagregeling is.

Als de omslagregeling een BAS is, dan rijst de vraag of de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb) aangepast moet worden. Nu zou de rechtsbescherming in beroep liggen bij de rechtbank Rotterdam en in hoger beroep bij het CBb. Het ligt echter meer voor de hand om bij de hoofdregel met betrekking tot de Tw aan te sluiten op grond waarvan de besluiten van de ACM onder de Regeling rechtstreeks beroep vallen.

5. Artikel 6.3a van de Tw

In artikel 6.3a van de Tw wordt de bevoegdheid voor de Minister opgenomen voor medegebruik en toegang tot lokale mobiele netwerken. De ACM heeft hier een adviserende taak (lid 5). In lid 2, onder a, is als voorwaarde opgenomen dat er belemmeringen zijn om “op economisch haalbare wijze” infrastructuur aan te leggen. De omschrijving wijkt af van de eerder in het wetsvoorstel 35368 opgenomen terminologie “in economisch opzicht inefficiënt” (vergelijk de MvT bij dat wetsvoorstel *Kamerstukken II*, 2019/20, 35368, nr. 3, p.25). Wordt in artikel 6.3a, tweede lid, sub a, van de Tw een andere norm bedoeld dan die welke wordt gehanteerd in artikel 6.3 van de Tw? De ACM verzoekt om uniformering van de norm dan wel een toelichting waarin het verschil van omschrijving wordt gemotiveerd.

6. Artikel 6a.1, vijfde lid, van de Tw

In artikel 6a.1, vijfde lid, van de Tw is de zogenaamde drie criteria toets opgenomen. In paragraaf 3.6.2 van de toelichting staat – overeenkomstig artikel 67, lid 1, van de EECC – dat de ACM er in beginsel van uit kan gaan dat aan de drie criteria is voldaan als een markt door de Europese Commissie is aangewezen. Zoals ook in de artikelsgewijze toelichting wordt opgemerkt mag die aanname niet worden gedaan als de ACM constateert dat onder de specifieke nationale omstandigheden aan een of meer van die criteria niet is voldaan. De ACM begrijpt deze regel zo dat zij niet de gehele beoordeling opnieuw hoeft te verrichten, maar wel moet beoordelen, of er nationale omstandigheden zijn die evident tot een andere

⁴ Zie bijvoorbeeld CBb 5 maart 2014, ECLI:NL:CBB:2014:80. In deze zaak lag de vraag voor wat het rechtskarakter is van het besluit tot vaststelling van het Modelcontract. Het CBb oordeelde dat het Modelcontract als AVV kwalificeert, waartegen geen bezwaar of beroep open staat.

conclusie nopen. Om een goede uitvoerbaarheid te borgen, vraagt de ACM om op deze beoordeling in de toelichting nader in te gaan.

7. Artikel 6a.4c van de Tw

In de artikelsgewijze toelichting op artikel 6a.4c van de Tw en in de paragrafen 2.6.2 en 2.6.3 van het algemene deel van de toelichting staat dat het niet waarschijnlijk is dat ondernemingen met aanmerkelijke marktmacht (hierna: AMM) die alleen op een groothandelsmarkt actief zijn vanwege hun commerciële belangen, misbruik zullen maken van hun machtspositie. Dit zou beter neutraal geformuleerd kunnen worden. De EECC geeft geen aanleiding voor deze veronderstelling. Sterker nog, artikel 6a.4c, derde lid, van de Tw geeft mogelijkheden in geval er juist wel marktproblemen kunnen ontstaan. Door de niet-neutrale formulering lijkt de bewijslast hier voor de ACM hoger te worden. De ACM verzoekt derhalve de toelichting op dit punt aan te passen ten einde de uitvoerbaarheid te vergroten.

In aanvulling daarop vraagt de ACM ook aandacht voor het volgende. Artikel 6a.4c, eerste lid, aanhef, van de Tw geeft de ACM onder voorwaarden de bevoegdheid om aan ondernemingen die alleen op wholesale-niveau actief zijn “verplichtingen met betrekking tot eerlijke en redelijke prijzen op te leggen”. De ACM verzoekt om een toelichting op wat volgens de Minister wordt beoogd met “eerlijke en redelijke prijzen”.

8. Artikel 6a.4e, derde lid, van de Tw

Artikel 6a.4e, derde lid, van de Tw maakt het mogelijk dat de ACM commerciële afspraken tussen een partij met AMM en een toegangsvrager bindend verklaart (artikel 6a.4e, lid 1, onder a, van de Tw). De voorwaarden uit een bindend verklaarde overeenkomst hebben vervolgens namens de aanvrager (de AMM-partij) te gelden jegens alle toegangsvragers. Een verzoek om bindend verklaring aan de ACM vindt plaats op initiatief van de AMM-partij. Als afspraken inderdaad bindend worden verklaard, zal de ACM de verplichtingen die zij op grond van haar AMM-bevoegdheid onder artikel 6a.6 van de Tw kan opleggen – zo nodig – kunnen aanpassen. De ACM dient zowel het besluit tot bindend verklaring als een daarop aangepast voorstel tot aanpassing van de AMM-verplichtingen te melden bij de Europese Commissie. De ACM verwacht daarbij in de praktijk twee scenario's te onderscheiden:

- In het eerste scenario vindt het verzoek tot bindend verklaring plaats, terwijl er reeds een marktanalysebesluit van kracht is. In dat geval kunnen het besluit tot bindend verklaring en het eventuele voorstel tot aanpassing van de verplichtingen op grond van artikel 6a.6 Tw gezamenlijk aan de Europese Commissie worden toegestuurd (conform artikel 79, derde lid van de EECC).
- In het tweede scenario kan het verzoek tot bindend verklaring worden gedaan met het oog op een nieuwe reguleringsperiode te nemen AMM-besluit. In dat geval wordt een integrale AMM-analyse verricht (afbakening, dominantie, problemen, verplichtingen). Bij tijdige kennisgeving van het verzoek kan het besluit tot bindend verklaring gelijke tred houden met het totstandkomingsproces van het AMM-besluit. De ACM voorziet echter dat een dergelijk verzoek tot bindend verklaring ook op een later moment in het marktanalyseproces kan worden ingediend. De procedurele

verplichtingen voor de besluitvorming op grond van de artikelen 6b.1 en 6b.2 van de Tw maken dat het verplicht samen laten gaan van een AMM-besluit op grond van artikel 6a.2 van de Tw en een besluit tot bindend verklaring op grond van artikel 6a.4e van de Tw, in een dergelijk geval tot ongewenste vertraging kan leiden in de voortgang van het AMM-besluit. De ACM verzoekt daarom om in de toelichting op te nemen dat zij een verzoek tot bindend verklaring van commerciële afspraken op grond van artikel 6a.4e van de Tw in een dergelijk geval ook in behandeling kan nemen ná de vaststelling van het AMM-besluit voor de nieuwe reguleringsperiode. De ACM verzoekt enkel om deze mogelijkheid ten behoeve van de onder artikel 6a.4e, eerste lid, onder a, van de Tw genoemde commerciële overeenkomsten en niet met betrekking tot de onder dat artikellid genoemde gevallen (b) mede-investering of (c) een voornemen in de zin van artikel 6a.4b van de Tw.

II. De budgettaire gevolgen

In dit hoofdstuk gaat de ACM in op de personele en financiële gevolgen van de wetswijziging.

(Nieuwe) taken en bevoegdheden van de ACM

De ACM merkt op dat het wetsvoorstel grote impact heeft op de telecomgerelateerde taken en bevoegdheden van de ACM. Een deel van de werkzaamheden die hieruit voortvloeien kan de ACM opvangen binnen de huidige formatieve en budgettaire kaders. Hierbij kan bijvoorbeeld gewezen worden op de nieuwe taak in artikel 2.1, zesde lid, van de Tw waarin is bepaald dat de ACM een afschrift van de registraties aan BEREK moet toezenden, of artikel 9.7 van de Tw waarmee de monitoringstaak van de ACM wordt uitgebreid in die zin dat ook de ontwikkeling van consumentenprijzen moet worden gevolgd.

Er is echter een aantal nieuwe taken en bevoegdheden dat meer van de ACM vraagt en waarvoor de ACM aanvullende personele en financiële middelen nodig heeft. Het gaat om het volgende:

1. De uitbreiding van de doelstellingen in artikel 1.3 Tw die de ACM bij haar werkzaamheden moet nastreven zal naar het oordeel van de ACM ook om aanvullende personele en financiële middelen vragen. Het gaat hierbij niet om een zelfstandige nieuwe taak maar om een wijziging die alle taken onder de Tw raakt, inclusief de bestaande taken. Bij alle besluiten die de ACM zal gaan nemen onder het wetsvoorstel, zal de ACM zich moeten afvragen hoe dat besluit zal bijdragen aan de doelstellingen als bedoeld in artikel 1.3. Voor bepaalde categorieën besluiten, zoals nummerbesluiten op grond van hoofdstuk 4 van de Tw, is die vraag naar verwachting makkelijker te beantwoorden dan voor andere categorieën besluiten zoals marktanalysebesluiten. Daarbij is het ook denkbaar dat er moet worden afgestemd met andere toezichthouders zoals het Commissariaat van de Media, waar de doelstelling relevant is om bij te dragen aan de pluriformiteit in de media. Het tijdsbeslag dat hiermee gemoeid is schat de ACM tussen de 3% en de 5% van de totale tijd die ACM aan onderzoek besteedt. Uitgaande van de bestaande formatie van ACM die betrokken is bij onderzoek op basis van de Telecommunicatiewet heeft de ACM tussen de 0,75 en 1,5 FTE nodig. Deze inzet zal structureel zijn. In de samenvatting hieronder zal met 1 FTE gerekend worden.

2. Op grond van artikel 5b.3 van de Tw kan de ACM een omslagregeling vaststellen voor de kosten van het gedeeld gebruik van faciliteiten of civieltechnische werken, zoals antennes of antenne-opstelpunten. Dergelijk gedeeld gebruik kan door gemeenten of provincies worden afgedwongen als daarvoor redenen zijn, bijvoorbeeld vanuit stedenbouwkundig oogpunt. De ACM verwacht dat gemeenten en provincies van deze mogelijkheid gebruik gaan maken als 5G-netwerken worden uitgerold. In dat geval zal er ook een vergoeding voor het gedeeld gebruik moeten worden vastgesteld en hiervoor zal naar verwachting een beroep worden gedaan op de ACM. De omslagregeling zal de ACM pas vast kunnen stellen na onderzoek. Gegeven de lokale of regionale verschillen waarmee de ACM te maken zal krijgen verwacht de ACM daarbij externe expertise te moeten inhuren. Voor dit onderzoek verwacht de ACM eenmalig 1 FTE nodig te hebben en een onderzoeksbudget van EUR 100.000,- in de jaren 2021 en 2022. Indien de omslagregeling een BAS is (zie de opmerkingen hierover in de voorgaande paragraaf) dan verwacht de ACM dat deze regeling ook zal worden aangevochten. In dat geval heeft de ACM in 2022 ook eenmalig 0,25 FTE nodig voor deze juridische procedure.
3. In de eerdere uitvoerbaarheids- en handhaafbaarheidstoets van artikel 6.3 van de Tw (replicatie) heeft de ACM aangegeven dat de gevolgen voor de ACM in termen van personeel, organisatie en financiën beoordeeld zouden worden bij de beoordeling van het thans voorliggende wetsvoorstel. Op deze wijze kan de ACM de consequenties van deze nieuwe bevoegdheid gelijktijdig bezien met die van het gewijzigde AMM-instrumentarium. In dat verband merkt de ACM het volgende op. Het AMM-instrumentarium en de bevoegdheid op grond van artikel 6.3 van de Tw kunnen in beginsel tot een vergelijkbare uitkomst leiden, namelijk dat elektronische communicatienetwerken door middel van regulering worden opengesteld. Gelet op de jurisprudentie van het CBb en de daaruit resulterende bewijslast bij een AMM-marktanalyse verwacht de ACM dat ondernemingen die toegang willen krijgen tot netwerken eerder een verzoek zullen doen op grond van artikel 6.3, eerste lid, van de Tw dan dat zij wachten op het uitvoeren van een marktanalyse door de ACM.

Dit betekent dat de ACM verwacht dat de meeste ondernemingen die toegang willen krijgen tot vaste netwerken (inschatting tenminste 5 ondernemingen) na inwerkingtreding van artikel 6.3 van de Tw een verzoek zullen indienen. Deze verzoeken kunnen betrekking hebben op alle netwerken in Nederland (verzoeken voor toegang tot tenminste drie netwerken) en niet alleen op die van partijen die mogelijk AMM hebben. Dit betekent dat de ACM kort na inwerkingtreding van het wetsvoorstel met een fors aantal gelijktijdige onderzoeken te maken zal krijgen. Het is daarbij onduidelijk of deze onderzoeken samengevoegd kunnen worden of dat synergievoordelen bereikt kunnen worden. Hoe dan ook zal dit zeker in de eerste jaren een structurele extra inspanning van de ACM vragen. Zeker omdat de verplichtingen tot consultatie en notificatie ook voor besluiten op grond van artikel 6.3 van de Tw gelden. Voor een deel zal dit kunnen worden opgevangen met de middelen die voorzien zijn voor het uitvoeren van marktanalyses, maar dat zal naar de mening van de ACM niet toereikend zijn. De ACM rekent er op dat zij een groot aantal onderzoeken

gelijktijdig zal moeten uitvoeren. Dergelijke onderzoeken zullen complexe projecten zijn, zeker als toepassing moet worden gegeven aan artikel 6.3, derde lid, van de Tw en onderzocht moet worden of toegang op een hoger netwerkniveau noodzakelijk is. Er van uitgaande dat er meerdere verzoeken tegelijkertijd worden gedaan, zal dit qua werklast hetzelfde betekenen als het gelijktijdig uitvoeren van meerdere marktanalyses. Een deel van deze werkzaamheden kan worden opgevangen binnen de bestaande formatie vanuit de gedachte dat toepassing van artikel 6.3 van de Tw betekent dat er minder snel een marktanalyse wordt uitgevoerd. Desalniettemin verwacht de ACM in de jaren 2021 en 2022 aanvullend 1,5 FTE per jaar nodig te hebben voor deze nieuwe taak en 0,4 FTE om de daaruit volgende juridische procedures af te kunnen wikkelen. Vanaf 2023 verwacht de ACM structureel 0,75 FTE per jaar nodig te hebben voor de uitvoering van deze taak en 0,2 FTE om de daaruit volgende juridische procedures af te kunnen wikkelen. Daarnaast is in 2021 en 2022 nog per jaar EUR 100.000,- aan aanvullende financiële middelen nodig om extern onderzoek te kunnen laten uitvoeren.

4. Op grond van artikel 7.4, eerste lid, van de Tw bepaalt de ACM de te hanteren parameters voor de kwaliteit van de dienstverlening met betrekking tot internettoegangsdiensten en voor het publiek beschikbare interpersoonlijke communicatiediensten en de daartoe te hanteren meetmethoden. De ACM bepaalt ook of en hoe aanbieders van deze diensten de informatie over de kwaliteit bekend moeten maken. Dit een uitbreiding van de taken van de ACM. De verwachting is dat hiervoor veel afstemming met marktpartijen nodig is om te zorgen dat de ACM op een zinvolle en in de praktijk toepasbare methode komt. Het zwaartepunt van deze werkzaamheden zal in de eerste jaren na inwerkingtreding van het wetsvoorstel zijn. De ACM schat dat er in de periode 2021 - 2022 1 FTE per jaar nodig is en in 2022 0,2 FTE om de daaruit volgende juridische procedures af te kunnen wikkelen.
5. Prijsvergelijkers kunnen op grond van artikel 7.3, zesde lid, van de Tw de ACM verzoeken om certificering van hun vergelijkingstool. De ACM verwacht dat de prijsvergelijkers een dergelijk verzoek ook daadwerkelijk zullen doen, omdat zij dit als een soort keurmerk zullen zien. De ACM zal dus een certificeringmethode moeten opzetten. Dit is een eenmalige actie. Vervolgens moet de ACM de verschillende prijsvergelijkers gaan certificeren. De verzoeken hiertoe verwacht de ACM snel na inwerkingtreding van het wetsvoorstel. Uit een quick scan op internet volgt dat er meer dan 15 prijsvergelijkers voor telecomdiensten zijn. Alles bij elkaar schat de ACM de werklast in op 1 FTE voor de duur van een jaar.
6. Met de wijziging van artikel 12, derde lid, van de Tw wordt de geschilbevoegdheid van de ACM uitgebreid en kan de ACM geschillen over bepalingen uit hoofdstuk 5c van de Tw op eenzelfde wijze behandelen als de geschilbeslechting over bepalingen uit hoofdstuk 5a van de Tw. De bevoegdheden van de ACM worden dus uitgebreid waardoor het waarschijnlijk is dat de ACM meer geschilaanvragen zal krijgen. Dat betekent dat de ACM extra capaciteit zal moeten inzetten. Het is lastig in te schatten om hoeveel geschilaanvragen het gaat, omdat dat vraag gestuurd is vanuit marktpartijen. De ACM ontvangt jaarlijks circa 2 à 4 geschilaanvragen op grond van de Tw. De ACM verwacht over hoofdstuk 5c van de Tw wat

minder geschillen en dat deze zich geleidelijk zullen voordoen bij de toepassing van dat hoofdstuk. De ACM gaat derhalve vooralsnog uit van 3 geschillen per jaar die naar verwachting dezelfde werklast zullen opleveren als de geschillen op grond van de Telecommunicatiewet. Dit betekent dat hiermee structureel 0,6 FTE gemoeid zal zijn. Voor de inzet die moet worden gepleegd als er bezwaar of beroep wordt ingesteld tegen het besluit heeft de ACM vanaf 2022 nog 0,15 FTE nodig.

Samenvatting kosten

Gelet op het voorgaande verwacht de ACM ten opzichte van de huidige kosten, de volgende aanvullende kosten:

- 2021 incidentele kosten ter hoogte van: EUR 680.000,- (inclusief extern onderzoek) en
- 2022 incidentele kosten ter hoogte van EUR 800.000,- (inclusief extern onderzoek).

Voor de jaren daarna verwacht de ACM de volgende structurele kosten:

- 2023 en verder structurele kosten ter hoogte van EUR 310.000,- (inclusief extern onderzoek)

Gelet op de aard van de werkzaamheden die voor de hogere kosten zorgen, zullen deze kosten grotendeels worden doorbelast aan de markt.

De ACM verwacht de volgende kosten te hebben voor de juridische ondersteuning:

- 2022 incidentele kosten ter hoogte van: EUR 160.000,- (of EUR 120.000,- als geen beroep mogelijk is tegen de omslagregeling als bedoeld in hoofdstuk 5b van de Tw).

Voor de jaren daarna verwacht de ACM de volgende structurele kosten:

- 2023 en verder structurele kosten ter hoogte van EUR 60.000,-.

Dit zijn kosten die niet bij de markt in rekening kunnen worden gebracht en derhalve ten laste van de begroting van EZK komen.

De ACM zal deze verwachte kosten met EZK bespreken in de reguliere cyclus over het budget en mogelijk noodzakelijk additioneel budget.

Voorbehoud budgettaire gevolgen

Er zijn twee artikelen waarin de ACM een nieuwe of een meer uitgebreide taak krijgt. Het is echter nog niet te zeggen of de ACM deze taak ook daadwerkelijk moet gaan invullen. Dit hangt sterk af van andere partijen. Het gaat om de volgende bevoegdheden:

1. Op grond van artikel 9.3 van de Tw stelt de ACM op verzoek van de Minister vast of de aanwijzing van een onderneming als universeledienstverlener onevenredig nadeel voor deze partij oplevert. Dit onderzoek wordt op grond van de huidige wet door de Minister gedaan die daarbij advies aan de ACM kan vragen. Voor zover de ACM heeft kunnen vaststellen heeft de Minister, buiten het aanbesteden van de tekst- en beeldbemiddelingsdienst, in de praktijk echter nooit toepassing moeten geven aan zijn bevoegdheden. Het is de verwachting van de ACM dat ook zij in de voorzienbare toekomst niet snel toepassing moet geven aan deze bevoegdheid.
2. Dit geldt ook voor de uitbreiding van de geschilbeslechtsbevoegdheid in artikel 12.9 van de Tw. Op grond van dit artikel kunnen consumenten geschillen aanhangig maken bij de

ACM. In het verleden, toen alleen over de universele dienstverlening geschillen konden worden aangebracht, is er nooit toepassing gegeven aan dit artikel. De verwachting is dat dit mogelijk niet zal veranderen.

De ACM merkt op dat, in het geval de ACM de twee direct hierboven genoemde taken toch dient uit te voeren, om dit in te brengen bij de reguliere gesprekken over het budget en alsdan een claim neer te leggen voor additioneel budget, indien blijkt dat de ACM deze taken niet binnen de bestaande personele en budgettaire kaders kan invullen.

Tot slot

De ACM is uiteraard graag bereid tot nader overleg over deze brief of de bijlage. U kunt hierover contact laten opnemen met

[Redacted contact information]

Wij vertrouwen erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Autoriteit Consument en Markt,
namens deze:

[Redacted signature]
bestuurslid

Bijlage I – Technische opmerkingen

Hoofdstuk 1 – Definities

1. Intermachinale diensten

De ACM merkt op dat de term 'intermachinale diensten' niet is gedefinieerd maar in de MvT is toegelicht als *"Het gaat hierbij om communicatie tussen apparaten onderling, en om toepassingen waarbij mensen met machines, machines met mensen of, in een beperkt aantal gevallen, mensen onderling communiceren."* In de EECC wordt in overweging 249 ten aanzien van intermachinale diensten het volgende ongemerkt: *"diensten die een automatische overdracht van gegevens en informatie inhouden tussen apparaten of op software gebaseerde toepassingen met weinig of geen menselijke tussenkomst"*.

De verschillen ten aanzien van de betrokkenheid van natuurlijke personen komen niet ten goede aan een eenduidige uitleg van dit begrip en daarmee aan de uitvoerbaarheid van het wetsvoorstel. De ACM verzoekt om in de MvT aan te sluiten bij de tekst van de EECC.

2. Definitie draadloos toegangspunt met klein bereik

Het is onduidelijk of de toevoeging *"ongeacht of de onderliggende netwerktopologie mobiel of vast is"* in de definitie in art 1.1 van de Tw betekent of hier ook WiFi aansluitpunten onder vallen. De ACM vraagt u dit in de toelichting uit te werken.

Hoofdstuk 2 – Mededeling en registratie

3. Artikel 2.1, tweede lid, van de Tw

In artikel 12, vierde lid, van de EECC staat: *'in voorkomend geval, het websiteadres van de aanbieder dat wordt gebruikt voor het aanbieden van elektronische communicatienetwerken of –diensten.'* De woorden 'in voorkomend geval' of woorden van gelijke strekking zijn niet overgenomen in artikel 2.1, tweede lid, onder b, van de Tw waarmee de voorwaardelijke plicht om de betreffende gegevens te overleggen (namelijk indien de aanbieder een website heeft) een onvoorwaardelijke plicht wordt. De ACM verzoekt artikel 2.1, tweede lid, onder b, van de Tw te wijzigen in: indien van toepassing het adres van de website van de aanbieder.

4. Artikel 2.4 van de Tw

De verwijzing in artikel 2.4 van de Tw naar artikel 2.1, vierde lid, van de Tw dient – gegeven de wijziging van artikel 2.1 van de Tw – gewijzigd te worden in een verwijzing naar artikel 2.1, vijfde lid, van de Tw.

Hoofdstuk 3 – Frequenties

5. Artikel 3.17, vijfde lid, van de Tw

In het vijfde lid wordt “het verlengen van vergunningen” vervangen door “de termijn waarvoor een vergunning wordt verleend en het verlengen van vergunningen”. Het is voor de leesbaarheid beter om hier te zeggen: “de termijn waarvoor een vergunning wordt verleend en met betrekking tot het verlengen van vergunningen”.

Hoofdstuk 4 - Nummerbeleid en nummerbeheer

6. Paragraaf 3.4 van de MvT

In Paragraaf 3.4 van de MvT – Nummerbeleid en nummerbeheer - staat “*Het is ook niet de bedoeling dat het recht op nummerbehoud gaat gelden voor nummers die extraterritoriaal worden gebruikt*”. Deze zin schept onduidelijkheid over het bereik van nummerbehoud. De ACM vermoedt dat beoogd is dat nummerportabiliteit en dus het recht op nummerbehoud van toepassing is binnen Nederlandse diensten en het Nederlandse nummerdomein. Nederlandse nummers die telecomaanbieders extraterritoriaal inzetten kunnen wel worden geporteerd naar een andere aanbieder die actief is in het Nederlandse nummerdomein. De ACM verzoekt u toelichting op dit punt aan te passen.

7. Artikel 4.12 van de Tw

Het is onduidelijk wat in artikel 4.12 van de Tw bedoeld wordt met de woorden “duurzame basis”. De ACM verzoekt dit toe te lichten.

Hoofdstuk 5B – Colocatie en gedeeld gebruik

8. Artikel 5b.1 van de Tw

Op grond van artikel 5b.1 van de Tw kan een bestuursorgaan verplicht gebruik van collocatie en gedeeld gebruik van civieltechnische infrastructuur opleggen. Uit artikelen 7 en 11 van bijlage 2 bij de Awb volgt dat de rechtbank Rotterdam en het CBb bevoegd zijn ten aanzien van besluiten met betrekking tot de Tw. De vraag is of dat ook dient te gelden ten aanzien van een besluit ex artikel 5b.1 Tw. Het opleggen van een plicht tot colocatie of gedeeld gebruik moet gemotiveerd worden vanuit de bescherming van milieu, volksgezondheid of de openbare veiligheid of vanwege stedenbouwkundige of planologische doelstellingen. Het is dus niet nodig om de rechtsbescherming op grond van deze bepaling bij de rechtbank Rotterdam en het CBb neer te leggen. De ACM geeft u in overweging om deze uit te zonderen van de toepassing van artikel 7 en 11 van bijlage 2 van de Awb.

Hoofdstuk 5c – Medegebruik van voorzieningen ten behoeve van draadloze toegangspunten met klein bereik

9. Art. 5c.1 van de Tw en de toelichting

In de toelichting op artikel 5c.1 van de Tw worden lantaarnpalen en verkeerslichten genoemd als voorbeelden van passieve elementen die gerekend kunnen worden tot fysieke infrastructuur. Op dit punt lijkt de toelichting geen rekening te houden met de

wettelijke definitie van het begrip “fysieke infrastructuur” zoals deze in artikel 1.1 van de Tw is opgenomen. Straatmeubilair zoals lantaarnpalen en verkeerslichten kunnen naar hun aard geen fysieke infrastructuur in de zin van de Tw zijn, want niet (primair) bestemd om elementen van een netwerk in onder te brengen. De ACM verzoekt duidelijkheid in de toelichting op dit punt aan te brengen om verwarring over het begrip fysieke infrastructuur te voorkomen.

10. Artikel 5c.4 van de Tw

Uit de artikelen 7 en 11 van bijlage 2 bij de Awb volgt dat de rechtbank Rotterdam en het CBb bevoegd zijn ten aanzien van besluiten met betrekking tot de Tw. Hoofdstuk 5a is daarvan uitgezonderd (zie artikelen 7 en 11 van bijlage 2 van de Awb, onder b). Nu bepalingen uit H5a op grond van artikel 5c.4, eerste lid, van de Tw, van overeenkomstige toepassing worden verklaard, geeft de ACM u in overweging om hoofdstuk 5c eveneens uit te zonderen van de toepassing van de artikelen 7 en 11 van bijlage 2 van de Awb.

11. Artikel 5c.4, eerste lid, van de Tw

In de MvT wordt uitleg gegeven waarom artikel 5a.7 van de Tw van overeenkomstige toepassing is met de zin: *“Hierin wordt bewerkstelligd dat in het geval de gemeente niet de eigenaar is van de betreffende publieke infrastructuur, maar wel een derde die financiële of bestuurlijke banden heeft met de gemeente, deze derde ook gehouden is om met het medegebruik in te stemmen.”* Het lijkt de ACM zinvol om deze zin met een aantal voorbeelden nader toe te lichten welke situaties zich hier voor kunnen doen, om onduidelijkheden over de reikwijdte van hoofdstuk 5c van de Tw zoveel mogelijk te voorkomen. De ACM verzoekt u de toelichting in deze zin aan te vullen.

Hoofdstuk 6 – Interoperabiliteit, interconnectie en toegang

12. Artikel 6.4, tweede lid, van de Tw

In het voorgestelde artikel 6.4, tweede lid, van de Tw is de mogelijkheid opgenomen voorschriften te verbinden aan de verplichtingen die worden opgelegd op grond van de onder het eerste lid van dit artikel genoemde bepalingen. In het wetsvoorstel 35368 is voor artikel 6.3, tweede lid, van de Tw een vergelijkbare grondslag voor “specifieke voorschriften” opgenomen. Mogelijk is hier sprake van een doublure. De ACM is van oordeel dat de grondslag in het onderhavige wetsvoorstel kan worden geschrapt en verzoekt u het wetsvoorstel overeenkomstig aan te passen.

13. Artikel 6a.2a, tweede lid, van de Tw

In het tweede lid van dit artikel wordt verwezen naar artikel 6a.7 van de Tw tot en met artikel 6a.10 van de Tw. In de artikelsgewijze toelichting wordt verwezen naar artikel 6a.6 tot en met 6a.10 van de Tw, derhalve inclusief artikel 6a.6 van de Tw en het voorgestelde artikel 6a.6a van de Tw. Gezien de verwijzingen in artikel 63, derde lid, van de EEC, waarin niet wordt verwezen naar de toegangsverplichting, is de verwijzing in voorgestelde wettekst de juiste en dient de toelichting overeenkomstig te worden aangepast.

14. Artikel 6a.7, tweede lid, van de Tw

In lid twee worden belangen genoemd die de ACM moet meewegen bij de vaststelling van tariefvoorschriften. Deze belangen overlappen gedeeltelijk met de belangen waarop artikel 1.3 van de Tw wijst, zoals opgenomen in de EECC. Het is niet op voorhand duidelijk hoe deze belangen zich tot elkaar verhouden. De ACM verzoekt dit in de toelichting uit te werken.

Hoofdstuk 7 – Eindgebruikersbelangen

15. Artikel 7.1, zevende lid, van de Tw

In dit artikel wordt het begrip expliciete instemming gebruikt. Dit wordt niet gedefinieerd. Het lijkt de ACM beter om aan te sluiten bij de AVG begrippen omtrent toestemming en in dit lid het begrip 'uitdrukkelijke toestemming' te gebruiken. De ACM verzoekt de wettekst op dit punt aan te passen

16. Artikel 7.2a, vierde lid, onder b, van de Tw

De eindgebruiker en de aanbieder van telecommunicatiediensten kunnen een overeenkomst met een duur langer dan 24 maanden aangaan indien deze overeenkomst betrekking heeft op een fysieke aansluiting op een elektronisch communicatienetwerk die geen eindapparatuur omvat. In de artikelsgewijze toelichting wordt ten aanzien van deze mogelijkheid gesteld dat deze geldt voor netwerken met een zeer hoge capaciteit. Deze opmerking miskent dat de tekst van artikel 105, eerste lid, tweede alinea van de EECC de mogelijkheid open laat dat deze ook geldt voor andere netwerken dan die met een zeer hoge capaciteit. De ACM verzoekt u de toelichting op dit punt aan te passen.

17. Artikelen 7.2b en 7.2c van de Tw

De ACM wijst er op dat het wetsvoorstel tot wijziging van de Telecommunicatiewet dat thans bij de Tweede kamer aanhangig is⁵ en het voorliggende wetsvoorstel een overlappende nummering hebben. In beide wetsvoorstellen worden de artikelen 7.2b en 7.2c ingevoegd. De ACM vraagt u aandacht hiervoor en verzoekt u in het voorliggende wetsvoorstel de nummering van de artikelen 7.2b en verder aan te passen.

18. Paragraaf 3.8.1 van de MvT

Aan het eind van de paragraaf staat een verwijzing naar artikel 7.3aa van de Tw. Dit moet 7.3ab zijn. De ACM verzoekt u de toelichting op dit punt aan te passen.

19. Artikel 7.3aa, eerste lid, van de Tw

Met dit artikel wordt artikel 107, eerste lid van de EECC geïmplementeerd. Het is de ACM niet duidelijk waarom in artikel 7.3aa, eerste lid, van de Tw niet ook wordt verwezen naar artikel 7.1, eerste lid, van de Tw. Dat zou in lijn zijn met artikel 107, eerste lid, van de EECC, dat verwijst naar art. 103, eerste lid, van de EECC dat geïmplementeerd is in artikel 7.1, eerste lid, van de Tw. De ACM verzoekt u de wettekst op dit punt aan te passen.

⁵ Kamerstukken II, 2019-2020, 35 368.

Hoofdstuk 12 – Geschillen

20. Artikel 12.2, derde lid, onder b, van de Tw

In artikel 12.2, derde lid, onder b, van de Tw lijkt sprake van een verschrijving. Kennelijk wordt met artikel 5a.4, tweede en derde lid, een verwijzing naar artikel 5a.3, tweede en derde lid van de Tw bedoeld. De ACM verzoekt u de wettekst op dit punt aan te passen.

21. Artikel 12.2, zevende lid, van de Tw

Niet gerelateerd aan de implementatie van de EECC en wellicht ten overvloede wijst de ACM op het gegeven dat het zevende lid van artikel 12.2 van de Tw verwijst naar een besluit als bedoeld in het vijfde lid, daar waar het vijfde lid geen grondslag geeft voor het nemen van besluiten. Kennelijk is beoogd naar het zesde lid te verwijzen. De ACM geeft in overweging deze verwijzing te corrigeren in het voorliggende wetsvoorstel.

22. Artikel 12.8 van de Tw

Met artikel 12.8 van de Tw wordt artikel 27 van de EECC geïmplementeerd, echter het vierde lid (de mogelijkheid om hangende het BEREC/advies voorlopige maatregelen te kunnen nemen) en het vijfde lid (het gegeven dat de ACM een beslissingstermijn heeft van een maand na het advies van BEREC) worden niet geïmplementeerd. De ACM verzoekt u derhalve om met artikel 12.8 van de Tw ook deze bepalingen uit de EECC te implementeren.

Hoofdstuk 15 - Handhaving

23. In artikel 30, zesde lid, laatste volzin, van de EECC is bepaald dat de ACM en voorlopige maatregel moet kunnen opleggen. In de transponeringstabel is aangegeven dat deze bepaling geen implementatie behoeft onder verwijzing naar artikel 15.2 van de Tw en artikel 5.31 van de Awb. Echter het instrument voorlopige maatregel is materieel anders dan een last onder dwangsom waar de in de transponeringstabel genoemde bepalingen op zien. In de thans aanhangige wijziging van de Mededingingswet (ECN+)⁶ is een vergelijkbare richtlijnbeepaling omgezet naar zelfstandige last (zie artikel 58b Mededingingswet nieuw). Gelet hierop verzoek de ACM is om in hoofdstuk 15 op te nemen, dat de zelfstandige last kan worden opgelegd in de vorm van een voorlopige maatregel als bedoeld in artikel 30, zesde lid, van de EECC. Deze aanpassing draagt bij aan de juiste implementatie van de EECC en een vergroting van de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van het wetsvoorstel.

Overig

24. De ACM geeft in overweging om in de Telecommunicatiewet te bepalen dat de ACM een bindende gedragslijn kan opleggen zoals dit bijvoorbeeld ook in artikel 5a van de Elektriciteitswet is vastgelegd. Met een dergelijke gedragslijn kan de ACM de veelal open

⁶ Wijziging van de Mededingingswet en de Instellingswet Autoriteit Consument en Markt in verband met de implementatie van richtlijn (EU) 2019/1 van het Europees Parlement en de Raad van 11 december 2018 tot toekenning van bevoegdheden aan de mededingingsautoriteiten van de lidstaten voor een doeltreffendere handhaving en ter waarborging van de goede werking van de interne markt (PbEU 2019, L 11).

normen van de Telecommunicatiewet verder verduidelijken hetgeen de uitvoerbaarheid en handhaafbaarheid van de wet verder vergroot.